

НЕМА ТАКОЇ ПОДИ В ЖИТТІ, ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА Б РОЗКАЗАТИ ШКАВО І ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДБІВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ І БОРЬБА ПРАЦЮЮЧОЇ КЛАСИ.

ДІД ЯКИМ.

Одного разу, коли він сидів на стільці трошки спочити, а далі спитав:

А що то воно за книжка? Груба вона яка... не якась, як біблія.

Біблія, нова біблія, здаючись, не уважно відповів Андрій, вибіваючи ключи на вивідок.

Та воно ж видко, що нова, ач, пахуча як цукор, кетомов дід.

А он у водості Семен Левадний та ще дехто кажуть, ніби всі студенти безбожники, невірні, та ні, як його, соціалісти, чи що... Отаке, видмо, брешуть... Виходе, що не так.

Сидиш ти отсе Андрійку, та читаш святу книгу? А вони брешуть, туману наводять. Що вигадали соціалісти, бодай їм не згадувати! Завтра ж привеслюю висрамлю... Еге-ж, А ну, сину, дай мені її почитати.

Дід вискався, витер руки об штани й обережно взяв книжку.

Ось де воно, святе слово, запирає. Горько нам, неписьменним не читати. А яка книжка товста та гарна. Скільки в її того слова божого... А вони кажуть... соціалісти... Господи, прости й помилуй мене по милості своїй великій.

Дід устав, перекрестився і гучно поцілував Маркса; потім обернувшись, знову перекрестився й забув молитву.

В. Пидмогилний.

гранатою невидиму доти струну, із танка повискакували всі, хто там був. І о чудо! Попереду всіх, отетерівши від жаху й витрищивши очі, вискочив у ярст з великим хрестом на грудях піп.

По дорозі показався мотоцикліст із кулеметом. Один із наших воїнів, залишивши товаришів розпрощатися з мешканцями танка, помчався поспіши за мотоциклістом, стріляючи в нього через голову своєю коєю. Мотоцикліст утледавши, що за ним біжить лише один сміляк, почав скидати з плеча карабін, щоб одстрелити його. Та в той час його рука, що тримала кермо, неправильно повернула його, і машина злетіла кувалатою по орному полю. Мотоцикліст розгубився. З його скористувався воєк, захопив мотоцикліста з кермом у погоні.

У принципі мотоцикліста лежало шось покрите сірою оджиною. Козак пошкавився, що там таке, потяг за кінець оджины, то був англійський, резиновий дармовіс із цією тих легких крилаток, що їх прислали англійці Вранію. Під дармовісом лежали попівські ризи, епітрахль, свистілки, срібний хрест, чадка і шовкова хустка. Скинувши з мотоцикліста шапку, здивований козак побачив, що під шапкою були сховані довгі випещені пати. Козакові ясно стало, що це не просто мотоцикліст возить у принципі попівський припас, а сам піп з рудинцею через плече таскає по фронту на мотоцикліст, справжній катіт-піп, вірний сауга буржуазії і запеклий ворог трудящих.

В. Г. Романюк.

Другий кийський вартовий полк, що складався з колишніх григорівців, був неспівний, а командир його, офіцер, як виявилось потім, був зрадником. До Трипілля зелені відступали з боєм. Під самим Трипіллям бій став дуже гарячим, піпся якого ми здобули село.

Ми були ще молоді й нам здавалося, що ми вже перемогли. Радісно й бадьоро співаємо та сміялись ми в ту теплу українську ніч.

Не знали ми, що зелені відступають, щоб замкнути нас у Трипіллі; не знали й тоді, що входючи в село, ми уже були оточені бандитами. Комсомольці не бачили, як у сутінках ночі бандити обходили село.

Під ранок, раптом з усіх боків Трипілля увірвалися бандити і почалося зироче нищення комсомольців. Кого не встигли зарубати шаблями, косами, вилами, тих взяли в погоні і посадили в каміний будинок на базарній площі.

Вирвавшись чудом від смерті, я, щасливий, що можу розповісти всім про те, як перед лицем смерті ні один комсомолец не злякався й не похитнувся.

Ось лежить Бурштейн. Купля пройшла навіть трохи вище серця. Він ще живий. Він мушкетир, але наважується вті-

мати інших. Моті Полонського куля пробіла лютоть. Рука дуже опухла й цосніла. Він довго кричався й нарешті таки заплакав та не від страху, а від нелюдського болю.

Встає бородатий, видно мобілізований. Товариші, давайте богу молитися! Комсомольці в відповідь з усміхом: "Колі йшли, не вірили в твого бога, не віримо й зараз". Там же сидіючи комсомольці розповідали, як наш проводир Миша Ратманський, вистреливши всі набой в бандитів, пустив останню кулю собі в лоб.

А б дівчат. З них звучали, спійшли від крові бандити, гвалтували їх, поки не замучили на смерть.

Як настанла ніч, виводили по 8 чол., зв'язаними кидати в Дніпро з високого берега, стріляючи по них.

Пізно сто вернулось шість. Після снідання кілька днів, вниз Дніпром до Кременчука, до широких степів Дніпропетровщини вилито багато трущів.

Вимучені, зв'язані, бліди й опухлі, вони розносили по всій Україні страшну звістку кривавої трагедії про те, як дев'ятсот дев'ятнадцятого року під Трипіллям загинула краса й гордість кийської комсомольці.

М. Фастівський

Завтра, коли вистріла гримсе, Люба несе, — ти гадав, Що від грому син твій гине. Не вбивайся, не ридай! Заборіло. Вся природа Ветала в ранковій красі, Спить пастишка, а худоба Десь пасеться у росі.

Враз по долгах загремлює охочі торами, як рев... Тужко летіть задухло, Так і снілюється з дерев.

Так і снілюється з корони, Наче квіти запашні; Сльозь россою крапли ронить Сльозь вранішній, рясні.

І на голову двоюмо Крапелники ті падають. Шось жаліли в пророчаті У ранковим сні мабути.

Як загло сонце світле, То десь там, на низині, На устах стріляв поблбди Дві тронди запашні.

А. Грін.

Вірши, що написав, не встиг до редакції журналу "Плуг".

До відома всім передплатникам журналу "Плуг" в Канаді.

Нашу редакцію відвади сьогодні т. М. Ірчан і між іншим порушив справу висилки "Плугу" канадським передплатникам. Від нього довідалися ми, що наші передплатники в Канаді від повного року не одержують зовсім нашого журналу. Відомість ця дуже здивувала нас, бо кожного місяця **точно ми вислаємо** всім передплатникам журнал, до того ще й **рекомендованими посылками**. Чому передплатники не одержують журналу, ми пояснити не вміємо. Однак, щоб не поширювалося нетовариство як на нашу редакцію, так і на Робітничо-Фармерське Видавництво в Канаді, що часами пересілає передплату ріжних товаришів і організацій, ми примушені написати ось записку. З свого боку вживемо всіх старань, щоб журнал таки одержували наші передплатники в Канаді. Що досі по с'їдк і "Плугу" в Канаду досі пропадали і не доходили до призначених адрес, не наша провиня. Ми завжди дбали про те, щоб наші передплатники одержували журналі чисті. Для цього закордонні посылки ми навіть рекомендували.

Зав редакцією журналу "Плуг" М. Дукін.

12 лютого 1929 р.

ПОПИ НА ВІЙНІ.

(Спогад із війни з білими під Перекопом.)

Весні 1920-го року зовсім зникало почалося один із білаторох днів у Першо-Константинівці під Перекопом. Зараз була невеличка перестрелка між білими і нашими заставами. До обиду доведено наступити на фронт. Хоча нічого особливого, здавалось, як було, та все ж таки почувалося шось серйозне. Пройшовши долиною в напрямі до сусідньої економії, ми запрягли в долина на горбі шерстю білих. По дорозі в супроводі прикриття по схилу горбка повз танк Гельс-ген та й пробіжить вершечку. Видно, там стояла кавалерія.

Командир командував "повною ристю", і заради почалося що сьогодні день не зовсім був спокій на всій лінії, в яко нам доведлося стояти під Перекопом. Хаюці на команду всі підтягнулися, ніби природи до своїх сідел. До економії нам не вдалося доскочити, і вже заходили білі. Виставлена нами застава незабаром приєдналася до нас, і через кілька хвилин ми вже мчали на білі.

Навколо цього місяця мені сонячний день перетворився в якусь сіро-брудну масу, що виділа і гриміла. Після недоброго, але дружнього патиску черво-

них козаків шерета білих козаків захиталася, а через кілька хвилин по всьому фронту вони почали відступати. Майже за одну мить після початку відступу ворог переликаю ітканки кидавою все, що хоч трохи заважало тикати.

Група наших товаришів (відважних) вискочила вперед, врялася в Березину утканих білих і стрімголов полетіла в напрямку до Перекопу. Один мить, і вони мов із землі видскочили білі танка, що йшли по допомозі білим. Танк, забравшись у Сиваське солонне болото, немично бовтався в шому.

Не чекаючи на таку зустріч, ми від червоних заставка почали безладно стріляти в пострілі з кулеметів. Один із груп червоних, що ми його прозивали за малий хрест та смуглявисті "Кінго", як м'яч стрибнув на площинку танка, крикнув:

І кинув на ніс танка гранату Скальця граната поранила Кінга і він звалився, ніби скопівився. Здавалось, зухвалість загнав пізано, але тут в одну мить, не давши опам'ятатися командир танка, наші хлопці ота і гриміла. Після недоброго, але дружнього патиску черво-

ніший момент. На доповідь резолюція: "Усім піти на фронт". У ці дні кийський комсомол, а зокрема його організатор Миша Ратманський, провадив велику роботу до складання 1-го з'їзду комсомолу. Налагодив зв'язок з іншими містами й нарешті 26 червня 1919 року перший з'їзд відкрився, а на день раніше 25 червня 100 комсомольців кийської організації пішли на фронт для захисту Червоного Кіева від банди Зеленого.

Загін комсомольців, що складався з юнаків 17-18 років, серед яких було 6 дівчат, наш видко озброєний, повний відваги й ентузіазму, ввійв в 2-й кийський вартовий полк Грош, приїздили тут білі до сотень

Хрест у торах хрест! От край проклятий! Куди не глянеш, бої на хресті розлітні. Знання нема, а скрізь безодня віри, Землею гомонять пісні воскресні, І вводи рабських шибениць без міри, А люди ждуть на ласощі небесні. Споганюють лише лице природи Страшним кінцем христової пригоди. Самі ж дуть чортівськими шанами Звірюки од кодуки аж до ями! Хрестом задитують сумління, А їх серця, як ті хрестні, з каміня; І шибениця в їх серцях є богом, А ти стоїш, о правдо, за порогом.

П. Маковей.

ЯК ЦЕ БУЛО.

1919 рік. На Дону Леніній, у Сибірі Козлак на Півночі Юденич у нас на Україні Петлюра, а в середині кийські шателі куркульські банди на лоді з жовто-блакитними блячками і адаманами. Серед них одні з перших місць займав батько Зелений-Терпизло, колишній студент кийського університету, офіцер царської армії.

Кийв — столиця Радянської України — залишилася майже без залоги. Кращі частини пішли добити Петлюру. Зелений-Терпизло використати цей момент.

Пригладу загальною міську конференцію комсомолу. На порядку денному одне питання: добувати Семенову про тепе-

Кінгсею. Підходимо до краю. Ось уже доводі вирисати у високі скелі, а Нью-Олесунд і досі немає. Тільки трупа якихось невеликих середніх повіток притулилася коло схилі високої сірої гори. За дими повітками чорніють штабелі вугілля. Від штабелів до високої естакади коло самінького берега бігають малюсенькі паровозики, що тягнуть за собою вугільні вагонетки.

Паровій підтягає їх до самого краю естакади над морем. Знімаючи хмари пилу, з грокозів силється вугілля з вагонетці просто в трюм вугільника, що стоїть під естакадою. Чорні паровозики і вагонетки, чорна естакада, чорний до кінчика шогли великий вугільник. І на дні вугільника так само чорна: "Svartisorn".

Нью-Олесунд.

За купюю повіток — величезна гратчаста будова без даху. Це історичний еліф, що був за пристановище дирижаблям "Норвегія" і "Галяя". Еліф, доводять, що десь поблизу має бути і місто Нью-Олесунд. Але ось уже стади наші машини, а так-таки нічого сінського й не видко.

На шестку з'являється Хуль. Хитрий дідуган, у якого не тільки комерець видбиску, але й з під піджака, видбискує бідосяжні сорочка. Звідки він міг її дістати? Мабуть зберегав її в чемадані ще від самінького Бергена.

Широком жестом Хуль показує в напрям до сірих повіток:

Ну, бсь ми й приїхали.

А чи далеко від берега до міста?

Та їн ж бачите, коло самінького берегу.

Та ж орла та ще шукую. Я з дитинства не любив. Скільки ж їх на власнім віку Білих черед перебив.

А на дно старого сита Почув цюкуру нап'яли. Бють і бють несамовито Для орлиної хвали.

Трембтання їх не носіє! То не феєрія на горі. Де шумить пахучі сосни Наші скравки праторі.

Краще слухати дика вже Та скрипкового смічка! Хор пташок лунає завжди В нас із кожного сучка.

В чударнашкмі їх одини Стільки гудів і пряжок. Носиш тут горби реміні, А на голові горшок.

Ні на що не проміняю Світки вільного стрібди. Я рудинцю-крашу маю, Крашу й торбу з реміни.

Але я нічого не бачу. Це-то як нічого? А ось він будинок. Це ж є місто Нью-Олесунд.

Хуль говорить таким тоном, наче я не хочу визнавати права називатися містом за двома десятками будівель, що видбискують камінем і високими дахами. Ці повітки є місто Нью-Олесунд. Чорт знає що! Варі було турбуватися про чисту сорочку.

Але який підстав не вжити добому Хульві немає. Якщо він говорить, значить це і є столиця Шницбергера — Нью-Олесунд.

Зовсім невеликим здається "Чита-ді-Міладо", що стоїть недалеко від берега, зовсім губляться, транспортні шведських вугільних екскадици "Таня" і "Квест". Бухта така глибока, що кораблі середньої осадки підходять майже до самінького берега.

У місті рино 20 будинків, в яких живуть 270 робітників і службовців Норвезької вугільної компанії, в тому числі 20 жінок. Крім компанії коло самінького міста, при чому копальні виходять на поверхні під кутом 25°.

В суті це місто Нью-Олесунд належить цій вугільній компанії.

На другому боці бухти Кінгсею в добрий бінокль можна розледити 9 сірих зрубів. Ці 9 хаток із забитими вікнами являють собою друге місто. Це Нью-Тондон, володіння англійського товариства видобуття мармуру. Історія цього товариства надто цікава. Винайдені тут багаті поклади мармуру привабили до себе увагу англійців, що взялися експлуатувати надра. Однак, мармур тут надзвичайно крихкий.

(Далі буде.)

ВІД РЕДАКЦІЇ ЖУРНАЛУ "ПЛУГ".

До відома всім передплатникам журналу "Плуг" в Канаді.

Нашу редакцію відвади сьогодні т. М. Ірчан і між іншим порушив справу висилки "Плугу" канадським передплатникам. Від нього довідалися ми, що наші передплатники в Канаді від повного року не одержують зовсім нашого журналу. Відомість ця дуже здивувала нас, бо кожного місяця **точно ми вислаємо** всім передплатникам журнал, до того ще й **рекомендованими посылками**. Чому передплатники не одержують журналу, ми пояснити не вміємо. Однак, щоб не поширювалося нетовариство як на нашу редакцію, так і на Робітничо-Фармерське Видавництво в Канаді, що часами пересілає передплату ріжних товаришів і організацій, ми примушені написати ось записку. З свого боку вживемо всіх старань, щоб журнал таки одержували наші передплатники в Канаді. Що досі по с'їдк і "Плугу" в Канаду досі пропадали і не доходили до призначених адрес, не наша провиня. Ми завжди дбали про те, щоб наші передплатники одержували журналі чисті. Для цього закордонні посылки ми навіть рекомендували.

Зав редакцією журналу "Плуг" М. Дукін.

12 лютого 1929 р.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Кочетари, як завжди, незадоволені димі за тримками. До привіща "втрощу" додано поше "водолов". Але не снівчувати роботи безрезка не тільки кочетари. Увесь командний склад, аж до капітана Еггі, настроєний далеко не на користь спостережень Берекна.

Всім хочеться швидше в Кінгсебі.

Білий комірчик на сірій сорочці.

19 липня. Сьогодні ми входимо в Кінгсебі "Красін" притих. Тільки десь всередині по каютах незвичайна метушня. Власне, сьогодні фінал першого етапу нашого походу. Сьогодні ми маємо передатити вяртованих на плавучий шматочок Італі, на "Місто-Мілан". Сьогодні ми маємо розлучитися із своїми живими трофеями. Момент безперечно урочистий. До нього треба підготуватися як слід і, насамперед, набрати достатньо європейського вигляду. Всі наді в Кесно.

Чи легко обійтись без чистої сорочки? Та, що на мені, схожа, більш на ганчірку, якою мють підлогу, ніж на сорочку представника мильйонно-тиражної радянської газети. Але чуже

моє серце — мені так і не пощастило приборати скільки-будь "пристойного" вигляду.

Ми наближаємося до бухти Кінгсею, а свіжа зборочка, проте, ще й не випрасована. Кесні метушаться між каютами командного складу і кухнею. Де їм масині плати гротються й праси.

Мій песимізм виправдується. Находиться крайній момент, і з'являється Кесня. На лиці її прохання вибачити.

Ві вже вибачте мені, а сорочечки нема. Я не винна, це все коки. Завжди плати в них хододна, нічим нагріти праси. Ви, звісно, мені вибачите.

Чи, я звено? Кесні не вибачу. А дже я примушений причесити свіжого крахмального комірчика до сірої ганчірки, в якій, хоч як, а можна визнаати білот натільної сорочки. На дивши піджака, я пробую перед дзеркалом, що вінде, коли шию втиснути в комірчик і стиснути плечі, а зацканями піджака прикрити сорочку так, щоб її не видко було. А втім, одо біса! Ми ідемо не з'являється.

Тимчасом "Красін" розрізує дзеркально-гладеньку воду бухти Кінгсею. Вона яскраво виблискує під промінням високого сонця. Жадно людини. Далеко спереду, в самінькому кутку Кінгсебської бухти, голубють скелі двох льодовців.

Нетерпляче шукаю біноклем на березі місто Нью-Олесунд — другий що до розмірів населений пункт Шницбергера — резиденцію сасельмана (губернатора). Мабуть, зараз, за якимсь поворотом, мають з'явитися кораблі коло довгого моту і амфітеатром розкинетесь місто на гірському схилі. Однак, все ідемо бухтою

Але я нічого не бачу. Це-то як нічого? А ось він будинок. Це ж є місто Нью-Олесунд.

Хуль говорить таким тоном, наче я не хочу визнавати права називатися містом за двома десятками будівель, що видбискують камінем і високими дахами. Ці повітки є місто Нью-Олесунд. Чорт знає що! Варі було турбуватися про чисту сорочку.

Але який підстав не вжити добому Хульві немає. Якщо він говорить, значить це і є столиця Шницбергера — Нью-Олесунд.

Зовсім невеликим здається "Чита-ді-Міладо", що стоїть недалеко від берега, зовсім губляються, транспортні шведських вугільних екскадици "Таня" і "Квест". Бухта така глибока, що кораблі середньої осадки підходять майже до самінького берега.

У місті рино 20 будинків, в яких живуть 270 робітників і службовців Норвезької вугільної компанії, в тому числі 20 жінок. Крім компанії коло самінького міста, при чому копальні виходять на поверхні під кутом 25°.

В суті це місто Нью-Олесунд належить цій вугільній компанії.

На другому боці бухти Кінгсею в добрий бінокль можна розледити 9 сірих зрубів. Ці 9 хаток із забитими вікнами являють собою друге місто. Це Нью-Тондон, володіння англійського товариства видобуття мармуру. Історія цього товариства надто цікава. Винайдені тут багаті поклади мармуру привабили до себе увагу англійців, що взялися експлуатувати надра. Однак, мармур тут надзвичайно крихкий.

(Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВИДАЙТЕ ТАКІ ЧАСОСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часоси в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фармерський український часоси в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючої жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — одиний журнал в українській мові для української роб. фарм. молоді, виходить лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часоси в журналі посилайте або на ім'я кожного часоси зокрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor St.,
Winnipeg, Man.